

FEMINISME

DE TWEEDE FEMINISTISCHE GOLF IN VLAANDEREN

GETUIGENISSEN : WIE IS WIE?

CECILE RAPOL

Ik ben dus Cecile Rapol uit Roeselare. Ik ben gestart in de jaren '80 met het Vrouwenhuis in Roeselare, dat een verlenging was van praatgroepen en nog verder terugkerend van de PAG. Vijf jaar na het oprichten van het Vrouwenhuis zijn we ook gestart met een Vluchthuis. Het Vrouwenhuis bestaat nog, het Vluchthuis bestaat ook nog en er is in Roeselare nog een actieve stedelijke werkgroep emancipatiebeleid. En wij doen nog altijd verder met feministisch werk voor vrouwen.

IDA DEQUEECKER

Ik ben Ida Dequeecker. Ik ben al actief in de feministische beweging van het begin van de jaren '70, wanneer ik mee Dolle Mina in Antwerpen heb opgericht en waarmee we de aanzet hebben gegeven tot de tweede feministische golf in België. Een paar jaar later ben ik ook lid geworden van het Vrouwen Overleg Komitee en daarna heb ik mee de groep Rooie Vrouwen in Antwerpen opgericht en de fem-soc beweging in Vlaanderen, waarbij wij ook een blad hebben uitgegeven, *Schoppenvrouw*. Ja, dat is het ongeveer. Ik ben lid gebleven van het VOK, die andere organisaties bestaan niet meer. En sinds een paar jaar ben ik ook actief bij Boeh!, dat ik mee heb opgericht. En Boeh! betekent Baas Over Eigen Hoofd en heeft als doel het recht verdedigen van vrouwen om een hoofddoek te dragen.

Wat vind ik zo belangrijk aan die tweede feministische golf? Ja, het feit dat wij samen, solidair gestreden hebben voor wat wij noemden: de bevrijding van vrouwen, de zelfbeschikking van vrouwen. En het heel belangrijke is dat wij dat samen deden, dus niet de idee: elke vrouw kan op zich op haar eentje zichzelf bevrijden. Natuurlijk, je hebt daar een stukje werk bij jezelf, maar dat zal voor heel veel, of misschien wel voor iedereen, een beetje een beetje anders liggen. Maar tegelijkertijd deden wij de dingen samen, kloegen wij samen de onrechtvaardigheden aan, analyseerden wij de situatie van vrouwen enzovoort. En dat samen, dat solidaire, ook het feit dat we ons heel erg bewust waren dat wij als radicale feministen wel een beetje geprivilegieerde vrouwen waren, en dat wij in dat bewustzijn ook wilden opkomen voor de rechten van alle vrouwen. Die idee was wel: feminisme gaat over de bevrijding van alle vrouwen, over het verdedigen van de rechten van alle vrouwen, die individueel dan wel zelf kijken "hoe wil ik het zelf?", maar... die idee, samen en voor iedereen. Voilà.

KITTY ROGGEMAN

Ik ben Kitty Roggeman. Ik ben actief in de vrouwenbeweging sinds 1975. Ik was medeoprichtster van de groep Rooie Vrouwen in Antwerpen, en naar analogie met die groep hebben wij dan de fem-soc coördinatie/beweging opgericht omdat er soortgelijke groepen in verschillende steden in Vlaanderen waren. Er was een groep in Gent, die nog altijd Dolle Mina heette trouwens, er zijn dan soortgelijke groepen gekomen in Brugge, Oostende, Hasselt, Aalst, Leuven, Sint-Niklaas. En al die groepen hebben zich dan een beetje samengesmeed tot de feministisch-socialistische coördinatie. En mijn rol daarin is vooral geweest... We hebben een blad uitgegeven dat *Schoppenvrouw* heette, en mijn rol is vooral geweest het trekken van dat blad. Dat heeft twintig jaar bestaan. Dat heb ik dus gedaan. En dan ben ik in '76 ongeveer, '76-'77, ook lid geworden van het VOK, om voeling te hebben met de rest van de vrouwenbeweging. En ja, dat is eigenlijk het belangrijkste. Ik ben ook actief geweest in de abortuskomitees die daarnaast plaatsvonden eigenlijk en waarin ik dan ook dikwijls de fem-soc vertegenwoordigde.

En wat me het meest is bijgebleven... Ja, het was een heel spannende tijd eigenlijk. Het was ontzettend boeiend wat je allemaal leerde, want we discuteerden, we lazen. Het was zo heel verrijkend voor jezelf om tot een heleboel inzichten te komen waar je vroeger nooit over had nagedacht en waar je dan nu ineens zo, ja, met je neus opgeduwd werd en dat was heel fijn, vond ik zelf heel verrijkend. En ja, ik vond ook wel, achteraf bekeken, dat we goeie dingen gedaan hebben. Er zijn uiteindelijk heel wat resultaten bereikt. Je kunt ergens zo zeggen: "Ja, ik heb mijn steentje bijgedragen toch in een veranderde situatie van de vrouw en voor de meisjes vandaag." In vergelijking met 1975 is er toch heel wat werk verzet en is er effectief heel wat resultaat bereikt.

Bijvoorbeeld al de abortuskwestie. Maar ook op het vlak van onderwijs enzovoort en tewerkstelling is er heel veel bereikt toch wel en dat vind ik dan eigenlijk heel goed om op terug te blikken. Zo van: ja, ik heb mijn steentje daartoe bijgedragen, dat is fijn. En verder was het ook leuk, het was eigenlijk ook leuk. Ik heb dat vorige keer ook al aan u verteld hoe, ja, dat solidariteitsgevoel, die samenhangigheid, dat samen dingen doen, samen dingen ontdekken ook. En die warmte zo van vrouwen onder mekaar. En ook plezier maken, we hebben ook heel veel gelachen het was ook heel plezant, alhoewel er ook moeilijke momenten waren maar... Eigenlijk heb ik daar een heel goede herinnering aan, aan heel die periode van de jaren 1970, '80, '90 ook nog.

LILIANE VERSLUYS

Ik ben in 1968 naar Leuven gekomen om te studeren en toen was het heel hard in om politiek actief te zijn. Ik kon dat zo persoonlijk niet zien zitten en het heeft geduurd tot 1978 eer ik vrijwilligster ben geworden in het Vluchthuis van Leuven. Het stond in de *Humo*, een zoekertje. En zo heb ik iets nieuws ontdekt. Ten eerste dat vrouwen op zichzelf een heel vluchthuis kunnen draaiende houden, met vrouwen, met kinderen, met een geheim adres, in niet-gesubsidieerde omstandigheden. Ten eerste dat dat ging, en ten tweede dat het toch belangrijk is om samen te werken om de positie van alle vrouwen te verbeteren. Dus dat het niet opgaat om ervoor te zorgen dat je zelf buiten schot blijft, of dat jouw situatie OK is. Als die van de andere vrouwen niet verbetert, worden we nog allemaal minder betaald, minder gerespecteerd, minder alles.

Dat was voor mij een grote ontdekking, dat was voor mij zo een keerpunt in mijn leven. Toen heb ik ook gedacht dat ik toch wel liever advocaat zou willen zijn dan ambtenaar of jurist ergens in een bedrijf. Waar ik bij mijn stage had gedacht: dit is een absurd beroep, aan de

ene kant verdedig je mensen die je aan de andere kant gaat aanvallen. Toen ik heb bedacht, we zullen advocaat zijn zoals in Nederland. In Nederland waren er feministische advocatenkantoren en die werkten alleen voor vrouwen, en er waren ook sociale verhuurkantoren, sociale rechtshulpkantoren. Zo willen wij ook werken. En dan heb ik een groep gezocht om mee samen te werken en we zijn gestart in '81. Dat heeft heel mijn loopbaan en mijn verder leven gestalte gegeven. Maar vooral de samenwerking en de solidariteit onder vrouwen die toch bergen kan verzetten, dan was voor mij het belangrijkste.

RITA MULIER

Ja, ik ben Rita Mulier. Ik ben vele jaren ook huisvrouw geweest met een groot gezin en een heel actieve man die ook in huis zijn praktijk had. Ik ben lid... Ik was bij de stichters van het Vrouwen Overleg Komitee. Ik was toen wel al actief, maar vooral op vrijwilligersbasis, in het vormingswerk bij K.A.V. als freelancer, ook bij nog andere organisaties. Ik schreef al regelmatig, in *De Bond* en ingezonden stukken soms in de krant. Ik ben later, bij de oprichting, vanuit het Vrouwen Overleg Komitee, bij de oprichting van de vzw Omschakelen geweest en ik heb daar vele jaren educatief medewerkster geweest. Omschakelen wou de vrouwen een tweede kans geven, hetzij dat ze langdurig werkloos waren, hetzij dat ze thuis waren, om opnieuw naar buiten te komen, te studeren, maar vooral ook gericht naar een maatschappelijke betrokkenheid en een beroep. En later, in de jaren 1990 was ik de eerste emancipatieambtenaar voor de Vlaamse Gemeenschap, voor de ambtenaren.

MONIEK DARGE

Ik ben Moniek Darge en ik ben actief geweest in Dolle Mina in de eerste plaats, maar ik werkte ook op het Centrum voor Seksuele Voorlichting en ik heb Vrouwen Tegen Verkrachting opgericht. En hetgeen mij het meest is bijgebleven van die tweede feministische golf, was de solidariteit onder elkaar. We konden echt op elkaar rekenen en we gingen vlug tot actie over en we waren zeer gedreven en... Het was een zalige tijd!

MONIKA TRIEST

Ik ben Monika Triest. Ik ben geboren en getogen in Vlaanderen, maar... Ik ben hier ook naar de universiteit gegaan. Daarna ben ik gaan reizen, de wereld rond, en heel veel ervaringen opgedaan en zo uiteindelijk via alle mogelijke sociale bewegingen ben ik dan bij de feministische beweging in de Verenigde Staten terechtgekomen. En dat was voor mij een echte openbaring. Ik heb daar ongelooflijk veel dingen geleerd en gedaan, en eigenlijk veranderde de hele wereld voor mij. En de basis daarvoor was eigenlijk het gevoel van rechtvaardigheid. Wij kunnen echt opkomen voor rechtvaardigheid want er is heel veel onecht in de wereld. Te beginnen bij onszelf, vrouwen-mannen onderling, die verhoudingen analyseren als machtsverhoudingen, maar in de rest van de wereld zijn er ook heel veel vormen van onrecht en eigenlijk moeten we daartegen ten strijde gaan. Heel concreet was dat toen de zwarte beweging, de oorlog in Vietnam... Dus we namen eigenlijk deel, als vrouwen, aan al die sociale bewegingen tegelijkertijd.

MARIJKE COLLE

Ik ben Marijke Colle. Ik ben geboren in 1947, heb biologie gestudeerd in Gent en werd lid van Dolle Mina in het begin van de jaren '70, later van de linkse fem-soc groepen die een coördinatie waren in heel Vlaanderen. Wat er voor mij van heel die periode van activiteiten belangrijk is gebleven, is het feit dat we overwinningen hebben behaald, inzake de abortuswet die we erdoor gekregen hebben, inzake de toepassing van gelijk loon voor gelijk werk. En tenslotte is er een mentaliteitsverandering gekomen bij vrouwen, en die hebben wij kunnen opbouwen door zelf actief te zijn en zelfvertrouwen op te bouwen.